III B - 19.754
Biblioteca
Universității Iași

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

1888/556

STUDIU

ASUPRA

GENULUI

ELEMENTELOR LATINE IN ROMÂNEȘTE

ÎN COMPARAȚIE

CU CELELALTE LIMBI ROMANICE

DE

EDUARD GRUBER

REÎNREGISTRAT
Biblioteca Universității Iași
2049/I

ROMÂNIA
BIBLIOTECA CENTRALĂ

JASSY
TIPOGRAFIA LUCRĂTORILOR ROMÂNI ASOCIAȚI
1884.

B.C.U. IASI
793147

BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

2694
1

Izvoarele întrebuințate.

A. Brachet. Dictionnaire étymologique de la langue française. Sixième édition. Paris.

A. de Cihac. Dictionnaire d'étimologie Daco-Romane. Elements latins comparés avec les autres langues romanes. Francfort s/M 1870.

F. S. Constancio, D. M., Nouvelle grammaire portugaise à l'usage des Français. Paris 1862.

Friedrich Diez. Grammatik der romanischen Sprachen. Zweiter Theil. Bonn 1838.

C. Ferrari. Nouveau Dictionnaire italien-français et français-italien. Paris 1867.

Josèph da Fonseca. Dictionnaire français-espagnol et espagnol-français. Paris 1870.

A. J. de Fornascari-Verce. Cours théorique et pratique de la langue italienne simplifiée et réduite à ses vrais principes. Vienne 1853.

A Lambrior. Curs de sintaxă profesat la Liceul-Național din Iași. Manuscript.

Ioan Nădejde. Gramatica limbei romîne. Fonetica, etimologia, sintaxa și istoria limbei. Iași 1884.

L. Quicherat et A. Daveluy. Dictionnaire latin-français. Paris 1875.

Din pricina greutăților tipografice am însemnat prin:
â pe a portughez cu til deasupra.
ñ pe n spaniol = gn francez.

BCU IASI CENTRU VECHI LIBRARY

ERATĂ

Pagina	*rîndul*	*în loc de*	*să se citească*
12	26	pept	piept
13	15	sauguen	sanguen
21	35	R. Maced	Maced
25	35	nuntă	nuntă
27	8	digtus	digitus

BCU IAȘI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

2049
I

INTRODUCERE.

In lucrarea aceasta mi-am propus a cercetà istoria genului elementelor latine, cari se află în românește, și de a încercà să stabilesc o teorie generală a formăreĭ genuluĭ romîn în raport cu cel latin. Partea cea maĭ însemnată în aceste cercetărĭ ieste dispariţiunea genuluĭ neutru în celelalte limbĭ romanice față cu păstrarea luĭ în românește.

Maĭ întăiŭ am căutat ce schimbărĭ de gen ni înfățoșază substantivele românești în comparație cu acele ale latineĭ clasice. Pe urmă am discutat spre a aflà, dacă acele schimbărĭ sînt reale, adecă dacă s'aŭ întîmplat în latina populară, orĭ dacă nu cum-và în această limbă se aflaŭ și forme de alt gen corespunzătoare celor din latina clasică. In sfîrșit din asemănarea formelor romanice am tras conclusiunĭ în privința genuluĭ roman și arăt ce urmează, după părerea mea, din aceste fapte, în special asupra genuluĭ neutru.

Din nefericire n'am avut la îndămînă toate lucrările, de cari aș fi avut trebuință și am fost silit, să mă folosesc numaĭ de acele citate la început. Maĭ tîrziŭ voiŭ complectà lipsurile neînlăturate acuma. Maĭ mult se simțește acĭ lipsa de fapte din texturile romîne vechĭ și din dialectul macedonean.

Capitolul I-iŭ.

TABELUL I

§. 1. Neutre cari şi-au schimbat genul în româneşte.

DECLINAREA II

1. Neutre singulare cari au trecut la masculin.

cerebrum; *crier* Rom; *celebro* şi *cerebro* Sp; *cerebro* Port.

ficatum; *ficat*, la plural pe lîngă forma masculină *ficaşĭ* ĭeste şi *ficate*; *fegato* It; *higado* Sp; *figado* Port; *fetge* Cat. Prov; *fie* Fr. v; *foie* Fr. nou. m.

geniculum în latina clasică (Varro, Priscianus), însă trebue să admitem un tip *genuculum* din care să fi ĭeşit: *genunchiŭ* Rom., la plural are pe lîngă *genunchĭ* şi forma *genunche*; *genucliu*, la plural numaĭ *genuclie* Maced; *ginocchio* It; *genojo*, *ginojo* Sp. v.; *hinojo* Sp. nou; *giolho*, *joelho* Port; *genoll* Cat; *genolh*, *ginolh* Prov; *genouil* Fr. v.; *genou* Fr. nou.

nubilum; *nour* Rom; *nuor* Maced; *nuvolo* m. *nuvola* f., *nugolo* m. *nugola* f. It; *nublo* Sp; *nuble* Prov; *nuvem* Port; *nue* Fr. Aceste două din urmă din *nubes*.

ostiolum; *uşor* Rom; *ussol* Prov.

2. Neutre plurale cari au trecut la feminin.

alvea. Vezĭ *alveus* la Masculinele cari aŭ trecut la feminin Decl. II.

autumna, forma neutră se află la Varro şi Chari-

sius gramaticul, la Horatius însе se află forma masculină: *autumnus, i*; *toamnă* Rom; *autuno* It; *otoño* Sp; *outono* Port; *autumno* Cat; *automs, autompne* Prov; *automne* Fr. m şi f.

cichorea; *cicoare* Rom; *cicorea, cicoria* It; *chicorea, chicoria, achicoria* Sp; *chicoria* Port; *chicorée* Fr.

corna; *coarnă* Rom; cele-l-alte forme date de D-nul Cihac: *cornia, corniola* It; *cornizola* Sp; *cornisola* Port; *cornouille* Fr. vin din alte forme latineşti.

damna; *daună* Rom; *danno* It; *daño* Sp; *damno, dano* Port; *dan, dam* Prov; *dam* Fr.

folia; *foaie* Rom: *foglio* m. *foglia* f. It; *fuel* Friul; *ful, fulla* Cat; *foja* Sp. v.; *hoja* Sp. nou; *folho, folha* Port; *folh, fuelh, folha, fuelha, foilla* Prov; *feuille* Fr. f.

fraga, orum, acest cuvînt ĭe chiar un pluralia tantum şi a dat românește: *fragă* sing. *frage* plur. la Munteni şi în unele localităţi din Moldova (Neamţu etc); ĭeste însă şi forma: *frag* sing. *fragĭ* plur; *frangă* Maced; *fraga* It; francesul *fraise* nu vine din *fraga* ci din *fragea* (Brachet); tot aşa trebue să fie şi cu *fresa* Sp.

hiberna; *iarnă* Rom; *jarna* Istr; *inverno, verno* It; *invierno* Sp; *inverno* Port; *ivern, hivern* Cat. Prov; *hiver* Fr.

in-bracamentum, tip presupus derivat de la *braca, ae* sau *bracae, bracarum* (Tacitus); *îmbrăcămînt* Rom. v; *îmbrăcăminte* Rom. nou.

calciamenta sau *calceamenta* (Cicero, Justinus) compus cu prepoziţia *in* a dat românește *încălţăminte*, iar forma vechie ĭeste *încălţămînt* (Cipariu); *calzamento* It; *calsament chalsamen, caussament* Prov.

licia, orum; *iță* Rom; *liccio* It; *lizos* Sp. Port. pl; *lice* în expresiunea „*haute ou basse lice*“, *lisse* Fr.

ostia; *ușă* Rom; *uscio* It; *uzo* Sp. v; *ueis, uis hus, us, uz* Prov; *us* Fr. v.

persica; *piersică* Rom; *persica, pesca* It; *persico, prisco, alpersico* Sp; toate însamuă fructul arboreluĭ și sînt masculine în loc de femenine după regula generală, se explică ca formate din singular întocmaĭ precum Rom. *măr* din *melum*; *presega* Prov; *pêche* Fr.

pira; *pară* Rom; *peară* Maced; *pera* It. Sp. Cat. Port; *poire* Fr.

poma; *poamă* Rom; *pomo, pome* It; *pomo* Sp. Port; *pom, poma* Cat. Prov; *pom* Fr. v; *pomme* Fr nou.

pruna; *prună* Rom; *prugna, brugna, pruna* It; *pruna* Sp Cat. Prov; *prune* Fr.

sabbata, orum de ordinar chiar se întrebuințа maĭ mult la plural (Ovidius, Petronius); *sîmbătă* Rom; *sabato* It; *sabado* Sp. Port; *sabbat, sabat, sapte, sabde, dissapte=dies sabbati* Prov; *samedi* pentru *sabedi=sabbati dies* Fr.

sera; *sară* Rom; *seară* Maced; *sera* It. Prov; *ser* Prov. m; *soir* Fr. m.

sorba; *soarbă* Rom; *sorba* It. f.; *sorba, serba* Sp; *sorba, sorva* Port; *sorbe* Fr.

spodia (σπόδιον) întrebuințat la Plinius; *spuză* Rom. D-nul Cihac nu arată din ce cuvînt latin derivă al nostru și nu ne dă nicĭ alte forme romanice.

templa; *tîmplă* (o parte de la biserică) *temple* Fr.

DECLINAREA III.

1. Neutre singulare cari au trecut la masculin.

l a c; forma primitivă a acestui cuvînt ierà *lacte* şi se găseşte la Plautus, Ennius şi Priscianus; *lapte* Rom. la plural pe lîngă forma masculină *lapţi* are şi pe cea neutră *lăpturi* întrebuinţată în alt înţeles; *lapte* sing. *lăpţi* plur. Maced. f.; *latte* It. m.; *leche* Sp. f.; *laite* Port. m; *llet* Cat; *lach, lag, lait, layt* Prov. m. şi f.; *lait* m. *laite* f. Fr.

t e m p u s; *timp* la plural *timpĭ*, aceasta înse ie o formaţiune literară nouă; căci de ar fi vechie ar trebuì să se zică şi *tinchi*, adevărata formă plurală ieste *timpuri* care corespunde lui *tempora*; *tempo* It. Port; *tiempo* Sp. *temps.* Fr.

2. Neutre singulare cari au trecut la feminin.

c u l m e n; *culme* Rom; *colmo* It. m.; *colma* Milanez f.; *cumbre* pentru *culmbre* Sp; *cume* Port.

f e l; *fiere* Rom; *fele* m. *fiele* m. It. *hiel* Sp; *fel* Cat. Port. Prov; *fiel* Fr.

l e g u m e n; *legumă*, Dl Cihac dă şi o formă *legum*; *legume* It. Port; *legumbre* Sp. *llegum* Cat.; *legum, lium* Prov; *legum, leün* Fr. v; *legume* Fr nou.

l u m e n; *lume*, Rom.; *lume* It. Port. m; *lumbre, lumne* Sp. v. f; *llum* Cat. m.; *lum* Prov. m.

m a r e; *mare* Rom.; *mare* It.; *mar* Sp. f. Cat. Prov. Port; *mier* Fr. v.; *mer* Fr. nou.

m e l; *miere* Rom.; *mele, miele* It.; *miel* Sp. f; *mel* Port. Prov; *miel* Fr. m.

3. Neutre plurale cari au trecut la feminin.

c i c e r a; *ţeaţire* Maced f. Dl. Cihac dă forma

caacire la care *ce* nu se poate explică după legĭ fonetice, şi apoĭ nicĭ nu există; încă o neexactitate ieste că-l dă ca masculin; *cece* It; *chiche* Fr.; forma spaniolă *cicercha* pe care o dă Dl. Cihac nu vine din *cicer* cì din o altă formă.

ilia ilium; *iĭe* Rom.; *ilie* pl. Maced.

lumina; *lumină* Rom.; *lumine* It. v.

milia, milium; *mie* Rom.; *mille, milla* It.; *mil* Cat. Sp. Port; *mil, mils, milia, melia* Prov.; *mil, mille* Fr. v; *mil, mille* Fr. nou.

vera; *vară* Rom.; *vera* Istr; *ver* Prov. Fr. v.

Observaţii.

1. Dintre neutrele singurite de la a doua declinare cari au trecut la masculin numaĭ: *crier, ĭ*; *nour, ĭ*; *uşor, ĭ* sînt de genul bărbătese; *ficat* are şi forma *ficate* pe lîngă *ficaţĭ*; *genunchiŭ* are la plurál forma *genünche* mai des întrebuinţată de cît *genunchĭ*: apoĭ şi latineşte, deşi cu un înţeles cam deosebit, iera şi forma masculină: *geniculus* (popular *genuculo*). Noi credem că adevărată formă moştenită de Romînĭ ie cea neutră şi că pluralul masculin: *genunchĭ* s'a format maĭ tîrziŭ. Ca dovadă la aceasta ieste şi limba macedoneană, care nu are pluralul masculin, cì are numaĭ forma neutră: *genuclia, genuclie*.

La cuvîntul *cerebrum* observăm că trebue de presupus metateza veche *creebrum* apoĭ forma *creur* din care *creer*, întocmaĭ precum *greer* din *greur* care există într'un text vechiŭ.

La *ficatum* observăm că nu-l cunoaştem ca formă populară moldovenească.

2. Despre neutrele plurale de la declinarea a II-a trecute la feminin singurit avem de observat următoarele:

Forma *alvea* o punem ca pluralul de la *alveum*=albie de spălat; forma *cornua* poate nu a existat în latina populară cì *corna* căcĭ *cornu* şi în latina clasică ierà şi sub forma: *cornum* pe a II-a Decl.; *damna* prezintă acela-şĭ fenomen de a avea grupa *mn*=*un* ca şi *scamna*=*scaune*.

Dintre numele de fructe neutre în latineşte aproape toate au trecut la feminin; originea acesteĭ schimbărĭ trebue să o căutăm

în pluralele neutre. Numaĭ unul singur a rămas în românește tot neutru, precum ĭe în latinește și acesta ĭe: *măr*, *mere*.

3. Despre neutrele singurite de la a treia Decl. trecute la masculin avem de notat că forma *timpĭ* se întrebuințează rar în loc de *timpurĭ*, ba chiar ĭe îndoială dacă *timpĭ* poate fi privită ca formă populară. In limba literară *timpĭ* ĭe negreșit o formă fabricată.

Despre *lac* trebue să presupunem o formă *lactem* masculină orĭ comună pentru a putea înțelege formele romanice.

4. Asupra neutrelor singurite de la a III Decl. trecute la feminin avem de adăogit că *fel* și *mel* nu pot da formele românești, tot așa nicĭ pluralele *fella*, *mella* ci trebue să presupunem niște forme *felem*, *melem* comune orĭ feminine; forma *legume* a luat prin analogie forma *legumă*.

5. Despre cele neutre plurale de la a III-a Decl. trecute la feminin avem de observat că: *lumina* ar fi dat *lúmene* (cu accentul pe u) și apoĭ *lúmină* pentru cazul regim. Dacă presupunem însă în latina populară *lumen*, *luminis* de gen comun orĭ feminin, am putea avea *lúmine* din *luminem* acuz. ca și *minciună* pentru *minciune* din *mentionem*. O greutate aci ĭeste schimbarea de accent de pe antepenultima pe penultima: *lumină* pentru *lúmină*.

TABELUL II

§. 2. Neutre latinești cari și-au păstrat genul în românește.

DECLINAREA II.

a) Neutre cari și-au păstrat pluralul în e (a latin).

buccinum; dar ieste și *buccinus* și *buccina*, cel masculin și cel neutru insamnă sunetul trompetei; forma românească: *bucine* se găsește la Dosofteiu; *bucino*, *buccina* It; *bocina* Sp. Port.; *bucina*, *bozina* Prov.: *buisine* Fr. v.; *buccin*, *buccine* Fr. nou.

calcaneum; *călcăiu* Rom.; *calcagno* It.; *calcaño* Sp.

canticum; *cîntec* Rom.; *cantico*, *cantica*, It. Sp.;

cantico, cantiga Port.; *cantic* Prov; *cantique* Fr.

capistrum; *căpăstru* Rom; *capestro* It.; *cabestro* Sp.; *cabresto* Port.; *cabestre* Prov.; *quevestre* Fr. v.; *chevêtre* Fr. nou.

carrum, ieste și *carrus* masc; *car* Rom.; *carro* It. Sp. Port.; *car, carre, char* Prov.; *char* Fr.

conventum; *cuvînt* Rom.; *convent, conven* Prov.; *convento* It. Sp. Port.; *convent* Fr. v. *couvent* Fr. nou.

ferrum; *fier* Rom.; *ferro* It. Cat.; *fier* Friul, Grizon; *hierro, fierro* Sp.; *ferro* Port.; *fer, ferr, ferre* Prov.; *fer* Fr.

filum; *fir* Rom.; *filo* It.; *fir* Milanez; *hilo* Sp.; *fio* Port.; *fil* Cat. Prov. Fr.

frenum; *frîŭ* Rom.; *freno* It. Sp.; *fre* Cat.; *freio, freo* Port.; *fren, fre* Prov; *frein* Fr.

igniarium; *amnariŭ* Rom.

judicium; *județ* Rom.; *giudicio* It.; *juicio* Sp.; *juizo* Port.; *judici, juhii* Cat.; *judici, juzizi, juzi* Prov.

lignum; *lemn* Rom.; *legno, legna, legne* It.; *leño* în înțeles de trunchiŭ de luntre și *leña* în înțeles de lemn de ars Sp.; *lenho, lenha* Port.; *leny, lleny*, Cat. v; *llenya* Cat. nou; *ling, linh, lenh, legna, leigna, lenha, linha, lenia* Port.; *laigne* Fr. v.

malum dar trebue să presupunem o formă *melum*; *măr* Rom.; *mela* It.

ossum; *os* Rom.; *oso* It.; *hueso* Sp.; *oso* Port.; *os* Cat. Prov. Fr.

ŏvum; *ou* Rom.; *uovo, uova* It.; *huevo, hueva* Sp.; *ovo* Port.; *ou* Cat.; *ov, uov, ueu* Prov.; *of, oef, oeuf* Fr. v.; *oeuf* Fr. nou.

scamnum; *scaun* Rom; *scano* It; *escaño* Sp; *escany* Cat. v; *escanh* Prov.

signum; *semn* Rom; *segno* It. *signe* Fr. *seña* Sp. f.

stabulum; *staul* Rom; *stabb o* It.; *establo* Sp; *estable* Cat. Prov; *étable* Fr.

vasum; *vas* Rom; *vaso* It. Sp. Port.; *vas* Cat. Prov; *vase* Fr.

b) Neutre cari pe lîngă forma cu e la plural maĭ au şi ri (vechiŭ re din ra).

bracchium; *braţ* la pl. *braţe* şi *braţurĭ* cu sens deosebit Rom.; *braccio, brazzo*; It.; *brazz* Milanez; *brazzo* Veneţ. *brazzu* Sard. Camp.; *brazo* Sp; *braço* Port; *bratz* Prov; *brace* Fr. v; *bras* Fr. nou.

cornum; *corn* la pl *coarne* şi *cornurĭ* Rom; *corno* It; *cuerno, cuerna* Sp. *corno, corna* Port; *corn* Cat. Prov; *corne, cor* Fr.

cubitum; *cot* la pl. *coate* şi *coturĭ*, acesta mai are şi o a treia formă plurală: *coţĭ* masc. şi care ieste o unitate de măsură = francezul *aune* Rom.; *cubito, gomito* It; *cobdo* Sp. v; *codo* Sp. nou; *coto* Port; *coide*; *code* Prov; *coude* Fr.

factum; *fapt* la pl: *fapte* şi *fapturĭ* cu sens deosebit; pe lîngă aceasta la sing. mai ieste încă o formă: *faptă* f. Rom; *fatto, fatta* It.; *hecho, hecha* Sp; *facto* Port; *fag, faig fait* Prov; *fait* Fr.

granum; *grîu* la pl. *grîe* şi *grîurĭ* Rom; *grano, grana* It. Sp; *grâo* Port; *gra* Cat; *gran, gra, grana* Prov; *grain, graine* Fr.

monumentum; *mormînt* la pl. *morminte* şi *mormînturĭ* Rom; *monumento, monimento* It.; *monumento, monumiento* Sp; *monumento* Port; *monumen, monimen* Prov; *monument* Cat. Fr.

peccatum; *păcat* la pl. *păcate* şi *păcaturĭ* cu senz deosebit Rom; *pecat* Istr; *peccato* It;

pecado Sp.; *peccado* Port; *pecat* Cat; *peccatu, pechatu* Prov; *péché* Fr.

pometum; *pomet* la pl. *pomete* și *pomături* Rom; *pometo* It.

spicum; vezi Tab. IV, Decl. I.

visum; *vis* la pl. *vise* și *visuri* Rom; *vis* Prov.

etc. etc. etc.

c) Neutre cari nu mai au forma cu e la plural ci numaĭ cea cu ri.

argentum; *argint* pl. *arginturi* rar întrebuințat, forma *arginți* care se găsește în Biblie: *treĭzeci de arginți* și-a schimbat cu totul sensul căci însamnă o monedă, și apoĭ az. nu maĭ ie întrebuințat Rom; *argento* Itĭ Sp. v. Port. v; *ariint* Friul; *argent* Prov. Fr.

aurum; *aur, aururi* Rom; *oro* It. Sp; *ouro* Port; *aur* Cat. v. Prov; *or* Fr.

botum; *bot, boturĭ* Rom; *botto, botta* It; *butt* Milanez; *bote* Sp. Port; *botte, bout* Fr.

coagulum; *chiag, chiagurĭ* Rom; *quaglio, caglio, gaglio* It; *cuajo* Sp; *coalho* Port.

coelum; *ceriŭ, ceriurĭ* Rom. *cielo* It. Sp; *ceo* Port; *cel* Cat Prov; *ciel* Fr.

cubium în *concubium*; *cuib, cuiburĭ* Rom; *covo, cova* It; *coba* Sp; *cueva* Sp. nou; *cova* Port.

desertum; *deșert, deșerturĭ* Rom; *deserto* It; *desierto* Sp; *deserto* Port; *desert* Cat. Prov; *désert* Fr.

dorsum arhaic ĭeste și *dorsus*; *dos, dosurĭ* Rom; *dosso* It; *dorso* It. Sp. Port; *dos, dors* Prov; *dos* Fr.

foenum; *fin, finurĭ* Rom; *fieno* It; *fe* Cat; *heno* Sp; *feno* Port; *fen* Prov; *foin* Fr.

gelum; maĭ ĭeste și *gelu* pe a IV Decl. și *gelus* masc; *ger gerurĭ* Rom; *gelo, gielo,* It;

gelo Sp. v. Port; *hielo, yelo* Sp. noŭ; *geil, gil* Prov; *get* Cat. Fr.

hordeum; *orz, orzurĭ* Rom; *orzo* It; *ordi* Cat. Prov; *orge* Fr.

jugulum; *junghiu, junghiuri* Rom; *jugulo* It m.

jugum; *jug, jugurĭ* Rom; *giogo* It; *yugo* Sp; *jugo* Port; *jou* Cat; *jo* Prov. *joug* Fr.

lustrum; *lustru, lustrurĭ* Rom; *lustro* It; *lustre* Sp. m. *lustre* Port. Fr. m.

lutum; *lut, luturĭ* Rom; *luto, loto,* It. m; *lodo* Sp. Port. m; *llot* Cat; *lut* Fr. m.

medium; *miez miezurĭ* Rom; *mezzo* It; *medio* Sp; *meio* Port; *medi* Cat; *meig, mieg, meg, meitz, mietz, miez, mei, miei* Prov; *mei* Fr. v.

milium; *meiŭ, meiurĭ* Rom; *miglio* It. m; *mijo* Sp. m; *milho* Port; *mill* Cat: *mil, meilh* Prov; *mil* Fr. m.

mustum; *must, musturĭ* Rom; *mosto* It. Sp. Port; *most* Cat. Prov; *moût* Fr.

negotium; *negoț, negoțurĭ* Rom; *negocio* Sp. Port; *negozio* It; *negoci,* Cat; *negoci, negossi,* Prov; *négoce* Fr.

pavimentum; *pămînt, pămînturĭ* Rom; *pemintu* Istr; *pavimento* It. Sp. nou, Port; *pavimiento* Sp. v.; *pazimen* Port; *paviment* Cat; *payment, pazimen, pavement* Prov; *pavement* Fr.

plumbum; *plumb, plumburĭ* Rom; *piombo* It; *plomo* Sp; *chumbo* Port; *p'om* Cat. Prov; *plomb* Fr.

puteum Vezĭ Cap. II Tab. III. Dec. II. 1.

prandium; *prînz, prînzurĭ* Rom; *pranzo, pranso* It.

prĕtĭum; *preț, preț urĭ* Rom; *prezzo, pregio* It; *precio, prez* Sp; *preço* Port; *preu* Cat; *prez, pretz* Prov; *preis, pris* Fr. v; *prix* Fr. nou.

rostrum; *rost, rosturi* Rom; *rostro* It. Sp; *rosto* Port.

responsum; *respuns, respunsurĭ* Rom; *responso, risponso* It. v; *responso* Sp. Port; *respons* Cat; *respos* Prov; *réponse* Fr.

risum; *rîs, rîsurĭ*, forma *rîsete* ie de la *rîsăt* precum *plînsete* de la *plînsăt* Rom. *riso* It. Port.; *risa* Sp.; *ris* Cat. v. Prov. Fr.

sebum; *seu, seurĭ* Rom.; *sevo, sego* It; *sebo* Sp.; *seu* Prov.; *suif* Fr.

stratum; *strat, straturĭ* Rom.; *strato* It.

vadum; *vad, vadurĭ* Rom.; *vado, guado* It; *vadu* Sard.; *vado* Sp.; *vao, vado* Port.; *guá, ga, gah* Prov; *gué* Fr.

venenum; *venîn, veninurĭ* Rom.; *veneno* It.; *venin* Sp. v. *veneno* Sp. nou; Port; *veri* Cat.; *vere, veri* Prov.

vinum; *vin, vinurĭ* Rom.; *vino* It. Sp.; *vinho* Port.; *vi* Cat.; *vin, vi* Prov.; *vin* Fr.

viscum; *văsc, văscurĭ* Rom.; *visco, hisca* Sp.; *visco, visgo* Port.; *vesc* Cat. Prov.; *visc* Prov. nou.; *gui* Fr.

DECLINAREA III.

a) Neutre cu pluralul în ora.

frigus; *frig, friguri* pluralul se poate intrebuința în două senzurĭ; *friguri*=frig, așa se zice: *frigurile Siberieĭ* și *friguri*=*fèbre*; *freddo* It.; *fred* Cat.; *frio* Sp Port.; *freg, frey, freit* Prov.; *froid* Fr. v; *froid* Fr. nou (frigidus).

pectus; *pept, piepturi* Rom.; *petto* It; *pecho, peto* Sp; *peito* Port.; *pit* Cat.; *peich, peit, piech, piet, pieit, pit, pege* Prov.; *peis* Fr. v; *pis* Fr. nou.

stercus; *șterc, șterchurĭ* Rom. v. *Dară ce coolș ștercul în ochiul fratelui tău, dară bîrna carei* (sic) *în ochiul tău nu o ai aminte*. (Noul Testament Belgrad 1648. Mateiŭ Cap. VII); *sterco* It.; *estiercol* Sp.; *estercol* Port.

tempus; Vèzi Tab. I. Decl. III. 1.

b) Neutre cu alt-fel de finală la plural.

caput; *cap, capete*, mai sînt încă două forme la plural: *capĭ, capurĭ* cu senz deosebit însă; *capo* It.; *cabo* Sp.; *cap* Prov; *chief* Fr. v; *chef* Fr. nou.

cubile; trebue să presupunem o formă *cubulum* din care să vie: *covru, covrurĭ* Rom.; *covolo, covile* It.; *cubil* Sp.; *covil* Port.

glomus; *ghiem, ghiemurĭ* Rom.; *ghiomo* It.

guttur; *gît, gîturĭ* Rom.

nomen; *nume* la pl. singurul care are forma ca și la sing.: *núme* Rom.; *numă* Maced. f.; *nome* It. Port.; *nomne* Sp. v.; *nombre* Sp. nou; *nom* Cat. Prov. Fr.

os; Vezĭ Tab. II. Decl. II. a)

sauguen. Vezĭ Tab. III. Decl. III. 2

uber; *uger, ugere* Rom. *ugere* Maced. f.; *ubre* Sp. f.; *ubre* Port. m.; *uver* Bolog. m.; *uvar, uvero Romag.* m.

vas Vezĭ Tab. II. Decl. II a)

Observațiĭ.

1. Faptul cel mai însemnat aci ĭeste că pluralul în *ora* pe care îl vedem păstrat de-a-dreptul numaĭ în cîte-va cuvinte (noi am găsit numaĭ 4 și dintre cari unul a-zĭ neîntrebuințat: șterc) se află întins foarte tare la neutrele de a II-a, Decl., în locul formeĭ cu *e* sau alăturĭ cu dînsa. Forma aceasta s'a întins și la substantive masculine formîndu-le un plural neutru în *ri* pe lîngă cel cu i precum: *cîmp, cîmpĭ* și *cîmpurĭ* etc. La unele a înlocuit cu totul forma masculină de la plural și a îmmulțit ast-fel numărul masculinelor trecute la neutru ca: *loc, locurĭ* etc. Pe lîngă aceasta sufiptul *urĭ* a dat plurale și la multe feminine precum: *carne, cărnurĭ; aramă, arămurĭ* etc. precum și la neologisme ca: *glob, globurĭ*: *cristal, cristalurĭ* etc. Se înțelege că adese-orĭ înțelesurile sînt deosebite după finalele ce se pun la plural, iar limba ĭe îmbogățită cu forme pentru a arătă nuanțe de înțelesurĭ.

2. Din faptele arătate urmează că sufiptul *ora* trebue să se fi întrebuinţat încă de la începutul limbei romîne foarte mult pentru ca să poată avea o asemene vitalitate.

3. Genul neutru s'a păstrat în românește foarte bine; formele de la plural de şi samănă cu cele feminine, dar în realitate sînt moştenite din neutre latineşti. Examinînd tabelul din urmă vedem că nu poate avea vre un înţeles de a zice că limba romînă are numaĭ două genurĭ.

4. Numărul neînsemnat de neutre singulare trecute la masculin (*nour*, *uşor* etc.) şi de neutre plurale trecute la feminin (*iţă*, *prună* etc.) ni arată că desfacerea genuluĭ neutru în masculin şi feminin de abia se începuse în românească primitivă şi se şi opri. Pe de altă parte faptul că formele feminine româneşti facute din neutre plurale nu se află toate tot feminine în cele-l-alte limbĭ romanice (cum se vede din tabeluri) ne arată, de asemenea că în latina populară ĭerau numaĭ cîte-va începuturĭ de desfacere a genuluĭ neutru. In paragraful următoriŭ vom vedea la ce încheere ni duce cercetarea asupra celorlalte limbĭ romanice.

§ III. Cum se află derivatele genuluĭ neutru latin în celelalte limbĭ romanice?

1) In *italieneşte* găsim un număr de cuvinte masculine la singular cari au numaĭ pluralul feminin în *a*. Le transcriem acĭ după gramatica lui *A. J. de Fornascari-Verce*:

il centinájo	le centinaja
il migliajo	le migliaja
il miglio	le miglia
il moggio	le moggia
il pajo	le paja
l' uóvo	le uova

Observaţie. Din aceste cuvinte *l'uóvo*, *le nóva* se află în românește sub forma *ou*, *ouă* (vechiŭ *oue* din *ova*); *miglia* care italieneşte ĭeste plural corespunde cu *mie* care la noĭ ĭe singular feminin.

Sîntem în tot dreptul de a pune acest- forme italieneştĭ alăturĭ cu neutrele româneştĭ din tabelul II.

Pe lîngă aceste cuvinte se mai află în italieneşte şi neutre la cari pe lîngă pluralul în *a* s'a format sub înriurirea singurituluĭ şi un plural masculin în *i*. Le cităm din aceea-şĭ gramatică, lăsînd afară pe acele cărora le corespundeau în latina clasică substantive masculine :

il braccio	i bracci	le braccia
il calcágno	i calcagni	le calcagna
il castello	i castelli	le castella
il ciglio	i cigli	le ciglia
il corno	i corni	le corna
il filo	i fili	le fila
il fondaménto	i fondamenti	le fondamenta
il gesto	i gesti	le gesta
il ginocchio	i ginochj	le ginocchia
il labbro	i labbri	le labbra
il legno	i legni	le legna
il lenzuólo	i lenzuoli	le lenzuola
il membro	i membri	le membra
l' osso	i ossi	le ossa
il tempo	i tempi	le quattro tempora
il vestigio	i vestigi	le vestigia
il vestimento	i vestimenti	le vestimenta

Observaţie. Aceste forme le punem alături cu cuvintele româneşti ca: *genunchiŭ*, *genunche* şi *genunchĭ*; *ficat*, *ficate* şi *ficaţĭ* la cari s'au produs şi un plural masculin cu *i*

Din aceste exemple se vede că genul neutru păstrat în românește, se află şi în italieneşte, dar redus foarte tare, aproape să se pĭeardă. Urme necontestabile înse sînt cele citate. De acì sîntem în drept de a presupune cu toată siguranţa, că în unele dialecte italiene de a-zĭ orĭ în texturĭ vechĭ să fie maĭ multe, adecă să găsim o stare maĭ aproape de cea de la noĭ.

In italiana de a-zĭ se află numaĭ un singur cuvînt cu pluralul în *ora* pe lîngă forma cu: *i*; *il tempo*, *i tempi* şi *tempora* în expresiunea: *le quattro tempora*.

La *Diez* însă găsim maĭ multe şi din grupa cu *a*

și *i* la plural și din cea cu *ora* (aceste din urmă din Evul-mediŭ); iată neutrele de la *Diez* și cari lipsesc în gramatica lui *Fornascari-Verce*: *cervello, foglio, grano, granello, letto, melo, peccato, pomo, prato, uscio, ubero, vassello, sentimento*, etc... Despre cele în *ora*, ĭel ni spune că la Italienii vechĭ ierau forme ca: *agora* (*ago*) *corpora* (*corpo*) *tempora* (*tempo*) *tettora* (tetto) etc.

Observaţie. Intre formele de la *Diez* tragem luarea aminte asupra cuvîntuluĭ *melo* care face la plural *mela* pe lîngă *meli*, decĭ o potrivire cu românește, de vreme ce noĭ avem: *măr*, *mere*, Asupra celor în *ora* vedem că și italienește, cel puțin în dialectul din Lombardia, se întinsese finala aceasta ca și în românește la cuvinte neutre cu pluralul în *a* și la multe masculine. Maĭ observăm că finalele *a*, *ora* s'au întins și la cuvinte de origine străină întocmaĭ ca și în românește așa: *bisogno*, *bisogna*; *bricciolo*, *bricciola*; *grido*; *grida* etc.; la cele cu *ora*: *waldora*= nemțescul *Wälder*=păduri (*Diez*); *borgora*=*Bürger*=cetățĭ etc.

2) In limba *romauntsch. (Churwälsch)* se găsesc de asemenea neutre cu pluralul în *a*. *Diez* citează: *bratsch*, *chiern*, *dett*, *iess*, *prau* cu pluralele *bratscha*, *corna*, *detta*, *ossa*, *prada*. Ba încă și articolul neutru *la* (pentru *illa*) s'a păstrat pe cînd în italienește s'a pierdut și s'a înlocuit prin *le* de la femenin. Dacă la romauntsch, se află și pluralul în *ora* nu ne spune *Diez*. Din aceste fapte urmează că în dialectul romauntsch s'a păstrat genul neutru (pănă la ce punct nu știm) ca și la noĭ, ca și la Italienĭ.

3) In *franțuzește* de abia găsim ceva urme de gen neutru în felĭul celor treĭ limbĭ romanice studiate maĭ sus. Cuvîntul *délice* ĭe de genul masculin la singular, ĭear la plural ĭe feminin. Tot așà ĭe și *orgue*. Cuvîntul *amour* are asemenea pluralul feminin, însă întrebuințat poetic, așa în expresia *les premières amours* și în proverbul: *froides mains, chaudes amours*. Dar de valoarea acestor urme ne putem îndoĭ.

4) In *celelalte limbĭ romanice* găsim următoriul fenomen. Cum se poate vedea din tabelul I și II mul-

te neutre latine se află representate în *spanioleşte, proventală, portugheză, italieneşte, franţuzeşte,* prin o formă masculină şi alta feminină. Noi presupunem că forma masculină s'a format din singuritul neutrului, ĭear cea feminină din plural şi că la începutul acestor limbĭ există genul neutru ca şi în românește, în italieneşte şi romauntsch. Din formele duple, unele s'au păstrat amîndouă pănă a-zĭ în unele limbĭ, altele s'au redus la o singură formă, sau a pĭerit masculinul sau a pĭerit femininul şi ast-feliŭ s'a ajuns la starea de astăzĭ a limbelor romanice.

Pentru a face mai clară această idee aleg din materialul adunat în tabeluri cîte-va exemple:

ovum care în românește şi italieneşte ĭe neutru se află în spanioleşte sub formele *huevo* masculin şi *hueva* feminin (singular). *Hueva* însamnă icre şi negreşit că în spaniola-vechie însemnă ouă multe, decĭ *huevo, hueva,* ĭerau forme corespunzătoare tocmai cu cele românestĭ şi italienestĭ.

filum se află în franţuzeşte sub formele *fil* masculină şi *file* feminină; *fil=filum* şi *file=fila.*

cornum orĭ *cornu* se află franţuzeşte sub formele *cor* masculin şi *corne* feminin; spanioleşte *cuerno* masc. şi *cuerna* fem.; în portugheza *corno* şi *corna*; în catalană şi proventală ĭe numai o singură formă.

Bracchium a dat franţuzeşte *bras* masc. şi *brasse* fem. spanioleşte *brazo* masc. şi *braza* feminin.

melum a dat italieneşte *melo* (Diez) şi *mela* (singular), ba chĭar şi o formă neutră *melo* singurit, *mela* plural; în românește ĭe neutru.

Adese-orĭ cele două forme s'au păstrat alăturea primind înţelesurĭ deosebite.

La masculine voiŭ cită şi alte exemple de acest feliŭ; în tabele încă se află destule.

In rezumat genul neutru latin a existat în faza primitivă a limbelor romanice. Această fază foarte

bine păstrată se află în românește; într'un cerc destul de mic, dar păstrată se află și a-zĭ în italienește, tot așà și în romauntsch, poate încă maĭ bine în aceastà din urmă limbă. In celelalte limbĭ romanice: franțuzește, spaniolește, provențală, portugheză a pĭerit, lăsînd urme de feliul celor arătate de noĭ (adecă masculine orĭ feminine).

Capitolul al II-lea.

TABELUL III.

§ I. Masculine latinești cari și-au schimbat genul în românește.

DECLINAREA II

1. Masculine cari au trecut la feminin.

alveus; ieste însę și forma neutră *alveum* la Isidorus; *albie* Rom; *alveo* It. m.; *alveo* Sp. m.; idem Port.; *auge* Fr. f.

cadus; *cadă* Rom; Dl Cihac nu dă și alte forme romanice.

floccus; *floacă* Rom. la plural *fioace*, dar ieste și forma masculină: *floc, floci*; *fioco* It. m.; Dl Cihac dă și forma *floca*; *flueco* și *fleco* Sp. m; *froco* Port.; *floc* Cat. Prov; *flocon* Fr. m. diminutiv de la un radical *floc* care s'a păstrat în provențala: *floc, flocon* (Brachet).

nodus; *noadă* Rom. și Maced. intrebuințat numai la singular, afară de aceasta ieste și forma *nod, noduri* care ie neutră; *nodo* It; *nodo, nudo* Sp; *no* Port; *nu* Cat; *not, no* Prov; *nod, no* Fr. v; *noeud* Fr. n.

radius; *rază* Rom; *raggio, razzo, razza* It; *rayo, raya* Sp.; *raya* Cat; *rai, raig, rait, rach,*

rah, raia Prov; *rai* Fr. v; *raie* Fr. nou de la radia * o formă feminină a lui radius (Brachet).

2. Masculine cari au trecut la neutru.

angulus; *unghiŭ* Rom: *angolo* It. *angulo* Sp. Port.; *angle* Cat. v. Prov. Fr.

campus; *cîmp* Rom. la plural are și forma *cîmpĭ* așa se zice *a luà cîmpii*; *campo* It. Sp. Port.; *camp, cambo* Prov; *camp, champ* Fr.

carrus; la *Livius* și la *Caesar* dar ieste și *carrum* la gramaticul *Nonius Marcellus* și la *Auctor belli Hispaniensis*; *carro* It. Sp. Port. m.; *car, car carre, char* Prov; *char* Fr. m.

cippus; *cep* Rom; *cepo* m. *cepa* f. Sp La Dl Cihac nicĭ nu ieste acest cuvînt.

circus; *cerc* Rom; *circo* It. *cerco* m. *cerca* f. Sp; *cerco, cerca* Port; *cirque* Fr.

cubitus; Dl. Cihac dă și forma *cubitum*, în Quicherat însе nu ieste; *cot* Rom. la plural *coate*, dar ieste și *coțĭ* (unitate de măsură pentru stofe), și *coturĭ* cu alt înțeles însе; *cubito* m. *gomito* m. It.; *cobdo* Sp. v; *codo* m. Sp. nou; *coto* Port; *coide, code* Prov; *coude* Fr. m.

cuneus; *cuiŭ* Rom; *conio* It. m; *cuño* m. *cuña* f. Sp; *cunho* Port; *conh, cunh, cong* Prov; *coing* Fr. v; *coin* Fr. nou.

digitus; *deget* Rom; *digito, dito* It. m; *dedo* Sp. Port. m; *dit* Cat; det Prov; *deit, deigt, doit* Fr. *doigt* Fr. nou, m.

focus; *foc* Rom; *fuoco, foco* It; *fuego* Sp; *fogo* Port; *fog* Cat; *foc, fuoc, fuec* Prov; *feu* Fr. nou.

fremĭtus; *freamăt* Rom; *fremito* It. Sp. Port; *friente, frinte* Fr. v.

fumus; *fum* Rom; *fumo, fummo* It; *humo* Sp. m; *fumo* Port; *fum* Cat. Prov.

fundus; *fund* Rom; *fondo* It. m; *fundo, fondo, hondo* Sp. m; *fundo* Port; *fons* Cat. Prov; *fonds* Fr. v; *fond* Fr. m.

fusus; la Symmachus ĭeste forma neutră *fusum*; *fus* Rom; *fuso* It. Sp. v. Port; *huso* Sp. nou; *fus* Cat. Prov.

gustus; *gust* Rom; *gusto* It. Sp. *gosto* Port; *gust* Cat; *gost* Prov; *goût* Fr. nou.

humerus; *umăr* Rom. la plural pe lîngă forma *umere* ĭeste și cea masculină *umerĭ*; *omero, umero* It; *humero, hombre* Sp. m; *hombro, ombro* Port.; *hume* Prov.

jocus; are la plural și *joca, jocorum*; *joc* Rom; *giuco, gioco* It; *juego* Sp; *jogo* Port; *jog* Cat; *jog, juec, juoc* Prov. *jeu* Fr. m.

laques; *laț* Rom; *lacio* m. *lasso* m. *lassa* f. It; *lazo* Sp; *laço* Port; *las* Cat; *lac, laz, latz* Prov; *lacs* Fr.

locus; are și forma neutră plurală *loca, locorum*; *loc* Rom; *luogo, loco* It; *luego* Sp; *logo* Port; *lloc* Cat; *loc, luoc, luec,* Prov; *luec, lues, leu* Fr. v; *lieu* Fr. nou.

malleus; *maiŭ* (de bătut) Rom; *maglio* It; *malho* Sp. Port; *mali* Cat; *malh, maill, mal* Prov; *mail* Fr. m.

mucus; *muc* are două plurale *mucuri* și *muci* cu înțeles deosebit înse; *muco, moco* It; *moco* Sp. m; *muco, monco* Port; *moch* Piem; *muc* Prov. nou.

musculus; *mușchiŭ* Rom. la plural pe lîngă forma *mușchiurĭ* ĭeste și *mușchĭ* masculină; *muschio* It; *muscle* Fr. m; D. Cihac mai dă și alte forme romanice, dar cari nu derivă din *musculus* ci din o altă formă.

nasus; *nas* Rom; *naso* It. Sp; *nas* Cat; *nas, naz* Prov; *nez* Fr. m.

numerus; *număr*, la plural are și forma *numerĭ* pe

lîngă *numere*; *numero*, *novero* It. m; *numero* Sp. Port. Cat. m; *nombre* m. Fr.

oculus; *ochiŭ* Rom. pluralul *ochiurĭ* are alt senz de cît cel ordinar: *ochĭ*; *occhio* It; *ojo* Sp; *olho* Port; *oill* Cat. v; *ull* Cat. nou; *olh*, *ol*, *oil* Prov; *oil*, *oel*, Fr. v; *oeil* Fr. nou.

petiolus; *picior* Rom; *picciulo*, It. m; *peciolo* Sp.

populus; *popor* Rom; *popolo* It; *pueblo*, *puebro* Sp; *povo* Port; *poble* Cat; *pobol*, *poble* Prov; *peuble* Fr. v; *peuple* Fr. nou.

puteus; această formă ĭeste la Cicero şi Horatius, ĭear forma neutră *puteum* se află la Varro şi Ulpianus; *puţ* Rom; *pozzo* It; *pozo* m. *poza* f. Sp; *poço*, *poça* Port; *pou* Cat; *potz*, *poutz* Prov; *puis*, *puiz* Fr. v; *puits* Fr. nou. m.

ramus, *ram* Rom; *ramo* m. *rama* f. It. Sp. Port; *ram* Cat; *ram*, *ramp*, *rama* Prov; *rame* Fr. f.

rivus; *riŭ* Rom; *rivo*, *rio* It; *rio* Sp. Port; *riu* Cat. Prov; *ru*, *riu*, *rui* Fr. v.

somnus; *somn* Rom. de ordinar are numai singular, dar dacă se întrebuinţează la plural atunce se zice: *somnurĭ*; *sonno* It; *sueño* Sp; *somno*, *sono*, *sonho* Port; *son* Cat; *som*, *son* Prov; *somme* Fr. m.

succus; *suc* Rom. nu ĭeste la D. Cihac.

trunculus; *trunchiŭ* Rom; la plural *trunchĭ* şi *trunchiurĭ*; celelalte forme date de D-nul Cihac presupun o formă *truncus*.

urceolus; *ulcior* şi *urcior* Rom; *orciuolo* It; *urceolo* Sp.

ventus; *vînt* Rom; *vento* It. Port; *viento* Sp; *vent* Cat; *vent*, *ven* Prov; *vent* Fr.

DECLINAREA III.

1. Masculine cari au trecut la feminin.

calor; *căroare* şi *căloare* R. Maced.; *calore* It.;

calor Sp. m.; *chaleur* Fr. f. Această formă nu ieste în Dicționariul D-luĭ Cihac.

dolor; *duroare* Rom. v; *dolore* It. m; *dolor* comun în Sp. v. și masculin în Sp. nouă; *dor* Port f.; *dolor* Cat. Prov; *dolour* Fr. v; *douleur* Fr. nou.

flos; *floare* Rom; *fiore* It. nou m., în italiana vechie ieste feminin astfel numele *santa-fiore* (Diez); *flor* Cat. Sp. Port f; *flor, flour, flur* Fr. v. f; *fleur* Fr. nou f.

funis; la Lucretius se află feminin; *fune* (o măsură de 12 stînjenĭ, de acĭ și cuvîntul *funaș*=proprietarul maĭ multor funĭ) Rom. v; *fune* It. m. și f.

langor; *lîngoare*, (popular) și *lungoare* Rom; *languore* It; *langor* Sp. Port; *languor, langor* Prov.; *langor* Fr. v.; *langueur* Fr. nou.

linter; m. la Ovidius, Tibullus și gramaticul Priscianus, ieste și forma *lintris, is* feminină la epistolograful și poetul Sidonius Apollinaris, de ordinar însă *lintres, ium* f. la Cicero și Caesar; dintre limbele romanice numaĭ romîna și spaniola l-au moștenit: *luntre* Rom; *londro* Sp. m. Nicĭ Dl Cihac nicĭ Dl. Gaster în studiul său „Stratificarea elementului latin în limba romîna [1])“ nu dau forma spaniolă.

lucor; nici Quicherat nici Dl Cihac nu dau această formă, dar trebue să o presupunem, pentru că se află în maĭ multe limbĭ romanice: *lucoare* Rom; *lucore* It v; *lugor* Prov; *luor* Fr. v; *lueur* Fr. nou f.

panis; *pîne, pîine* Rom; *pane* It. m; pan Sp; *pam, pão* Port; *pa* Cat.; *pan, pa* Prov; *pain* Fr. m.

---

1) Revista pentru istorie, archeologie și filologie. Anul I. Vol. I.

passer; *pasere* Rom; *passere* It. m.; *passer* Prov. Celelalte forme romanice pe cari le dă Dl Cihac; *passero* m. *passera* f It; *pajaro* m. *pajara* f. Sp. *passaro* m. *passara* f. Port; *passera* Prov. nu pot veni din *passer* ci dntr'un tip *passerus, passera.*

pons; *punte* Rom; *ponte* It. m; *puente* Sp. m. și f.; *ponte* Port f; *pont* Fr. Cat Prov. m.

pulvis; *pulbere* Rom; *polvere* f, *polve* f. It; *poldre* Fr. v; *poudre* Fr. nou. Celelalte forme romanice *polvo, polvora* Sp; *po, polvora, poeira* Port.; *polvora* Cat; *polvera, podra* Prov. nu știm pănă la ce grad sînt înrudite cu forma latină *pulvis.*

putor; *putoare* Rom; *pudor* Cat. Prov; *puor, pueur* Fr. v.

sal; *sare* Rom; *sale* It. m; *sal* Sp. Prov. Cat. f.; *sal* Port. m; *sel* Fr. m.

splen; *splină* Rom; Dl Cihac dă numaĭ niște derivate romanice.

sudor; *sudoare* Rom; *sudore* It. m; *sudor* Sp; *suor* Cat. Port; *suzor, suor* Prov; *sueur* Fr. f.

venter; *vintre* Rom; *ventre* It. Port. Cat. Prov; *vientre* Sp. m; *ventre* Fr. m.

2. Masculine cari au trecut la neutru.

sanguis; dar există și forma neutră *sanguen* la Ennius și Lucretius și românescul *sînge* după legile fonetice se explică din această formă, iar nu din cea masculină, în cît aceasta ie un neutru latin păstrat. Noi l-am pus aci pentru că facem comparația cu latina clasică. In treacăt relevăm că Diez greșește genul zicînd că românește ie feminin; *sangue* It. Port. *sangre* Sp. f; *sang* Cat.; *sanc, sang* Prov.; *sang* Fr.

sapo; *săpun* la Munteni; *săpune* la Macedoneni și aceasta ie forma fonetică adevărată, moldovenescul *sopon* ie împrumutat în urmă de la străini; *sapone* It; *jabon* Sp.; *sabão* Port; *sabó* Cat; *sabo* Prov; *savon* Fr.

termo; *țerm* Rom; unul din puținele cuvinte românești formate din nominativ; *termine* It; *termo* Port; *termine* Fr. v; *terme* Cat. Prov. Fr.

DECLINAREA IV.

1. Masculine cari au trecut la feminin.

nuptus; *nuntă* Rom. Celelalte forme romanice: *nozze* It; *nupcias* Cat. Sp. Port; *nossas* Prov; *nopces* Fr. v; *noces* Fr. nou vin de la *nuptiae, arum* (Cihac).

2. Masculine cari au trecut la neutru.

arcus; în vechea declinație latină ierà pe a doua (Varro, Priscianus), apoi pe lîngă aceasta la autorii vechi ierà și masculin și feminin; *arc* Rom.; cu două plurale *arcuri* și *arce*.; *arco* It. Sp. Port; *arc* Prov. Fr.

fructus; *frupt* Rom.; cuvîntul *fruct*=roadă de pom ie întrodus în urmă; *frutto* m. *frutta* f. It; *fruyt* Cat; *fruto, fruta* Sp; *fruto, fruta fructo, fructa* Port; *frucha, fruita, frug, frut* Prov; *fruit* Fr.

lacus; *lac* Rom; *laco, lago* It; *lago* Sp. Port.; *lac* Cat. v. Prov. Fr.

passus; *pas* Rom. pe lîngă pluralul *pasuri* are și unul masculin *pași*; *passo* It. Port; *paso* Sp; *pas* Cat. Prov. Fr.

risus; *ris* Rom; *riso* It. Port; *risa* Sp; *ris* Cat. v. Prov. Fr.

saltus; *salt* Rom; *salto* It. Sp. Port.; *salt* Cat. *saut* Prov. Fr.

satus; *sat* Rom. La Dl Cihac nu ieste acest cuvînt.

sinus; ieste și *sinus, i* pe a doua Declinare la Plautus și *sinum, i,* neutru la Varro și Vergilius; *sin* Rom; *seno* It. Sp. Cat.; *seio, seo* Port; *sen, se,* Prov; *sein* Fr.

sonitus; *sunet* Rom; *sonido* Sp. Port.

venatus; *vînat* Rom: *venado* Sp; *veado* Port.

versus; *viers* Rom; *verso* It. Sp. Port.; *vers* Cat. Prov. Fr.

victus; *vipt* Rom; *vitto* It; *vieto* Sp. v.

Observații.

1. Despre masculinele trecute la feminin de la Decl. II-a și a a IV-a avem de spus că această prefacere trebue să fie numaĭ aparentă. Aceste cuvinte ĭerau neutre în latina populară și forma plurală a dat feminine singulare.

La *alveus* în tabel se arată că ĭe și sub forma neutră *alveum*; *albie* rom. vine din *alvea* pl.; franțuzește ĭe tot feminin: *auge* (tot din *alvea*, popular *alvia*).

Floc ĭeste românește și masculin și feminin și neutru; forma *floche* Fr. f. ni dă dreptul a presupune că ĭerà neutru în latina populară.

Nod ĭe neutru românește, dar forma: *noadă* se află numaĭ într'un senz și de bună samă ĭe format de la pluralul vechiŭ neutru.

Radius trebue asemenea să fi fost neutru în latina populară căcĭ numaĭ ast-fel înțelegem formele din tabel: franțuzește *raie* fem., italienește *razza* fem. etc.

De la vechia Decl. IV care se confundase cu a II-a avem *nuptus, ûs* trecut la feminin. Noi explicăm aceasta prin trecerea lui *nuptus* la a II-a Decl. la neutru și apoĭ din pluralul neutru avem: *nuntă* din cazul regim

2. Masculine din latina clasică înfățoșate în românește prin

neutre sînt multe. Chiar din latinește s'a făcut trecerea, ori s'a stabilit predomnirea acestor forme neutre asupra celor masculine, și în tabel se arată, cum la unii scriitori se întîlnesc forme neutre alăturea cu cele masculine. Neutrele aceste din feliul lor sînt cu pluralul în *e* (*a* vechiŭ) dar sînt și cu *uri*, finala aceasta întinzîndu-se și asupra lor.

Unele dintr'însele au și pluralul cu *i* precum: *cîmpi*, *coți*, *umeri*, *muci*, *mușchi*, *trunchi* etc. In privința acestora se poate spune că formele masculine ar fi cele vechi și că li s'au format pluralul cu *uri* ori *e* mai pe urmă, iar la altele din contra pe lîngă formele cu *uri* li s'a format pe urmă pluralul cu *i* precum ie la Italieni *tempi* lîngă *tempora*. Noi socotim că: *vîmp*, *muc*, *mușchiŭ*, *trunchiŭ*, au fost masculine și numai mai pe urmă în lăuntrul limbei romîne s'a format și un plural cu *ri*; *cot*, *umăr* le socotim ca neutre la cari s'au adaos pe urmă pluralele masculine cu *i*.

3. La declinarea a III-a cum se vede din tabel au trecut un număr destul de mare de la masculin la feminin. Despre grupa celor în *or*, *oris* avem de observat că în românește sînt fără excepție feminine, (nu vorbim aci de neologisme cari ar înfățoșa cîte-va escepți precum: *amor*).

In privința cuvîntului *funis* îl aflăm feminin la Lucretius: *funis aurea* deci avem drept a-l presupune feminin ori comun în latina populară.

Despre *linter* arăt în tabel că se află și feminin la unii scriitori, prin urmare în latina populară *lontre(m)* puteă fi comun.

La *pasere* putem înlătură schimbarea de gen dacă presupunem că forma *pasere* ie făcută din *passera*, *am* ca *viespe* din *vespa*, *am* și *carte* din *carta*, *am*.

Despre cele-lalte forme cu gen schimbat credem că vor fi fost comune în latina populară.

4. In privința masculinelor trecute la neutru notăm că *sanguis* se află și neutru sub forma *sanguen*, deci schimbarea de gen ie numai aparentă. Din *sanguina* neutru ar fi fost românește *sîngene*, în ori ce caz forma plurală: *sîngiurĭ* ieste nouă.

Țerm a fost *țermu* poate masculin la început și numai mai tîrziŭ a trecut la neutru ca multe cuvinte străine.

§. II. Cum se află masculinele latinești în cele lalte limbi romanice?

Vom cercetà masculinele de Decl. II și a IV-a din latina clasică reprezintate în românește prin neutre

în aceleaşi limbi romanice, de cari am vorbit la genul neutru.

1. *Italieneşte.* In lista de neutre italiene de la *Fornascari-Verce* se găsesc şi de acele, cari în latina clasică ierau masculine. Le complectăm acì adăogînd şi pe cele de la *Diez*:

anello	(anellus)	*gli anelli*	şi	*le anella*
dito	(digtus)	*i diti*	şi	*le dita*
frutto	(fructus)	*i frutti*	şi	*le frutta*
fuso	(fusus)	*i fusi*	şi	*le fusa*
muro	(murus)	*i muri*	şi	*le mura*
pugno	(pugnus)	*i pugni*	şi	*le pugna*
riso	(risus)	*i risi*	şi	*le risa*
sacco	(saccus)	*i sachi*	şi	*le sacca*
moggio	(modius şi modium)			*le moggia*
cerchio	(circulus)	*i cerchi*	şi	*le cerchia*
cogno	(congius)	*i cogni*	şi	*le cogna*
coltello	(coltellus)	*i coltelli*	şi	*le coltella*
fastello	(fastellus)	*i fastelli*	şi	*le fastella*
martello	(martellus)	*i martelli*	şi	*le martella*

Aşa dar fenomenul ce s'a întîmplat în românește nu ie izolat, îl vedem şi în italieneşte.

2. In limba *romauntsch* între puţinele exemple citate de *Diez* tot se află unul, care în latina clasică ierà masculin: *digitus (dett. detta).*

3. In *celelalte limbi romanice* aflăm acelaşi fenomen ca şi pentru cuvintele ce ierau şi în latineşte neutre. Culeg cîte-va exemple din tabel:

fructus, ûs se află spanioleşte sub forma *fruto* la masculin şi *fruta* la feminin.

risus, ûs a dat spanioleşte *riso* şi *risa*, ba şi românește avem forma feminină: *risă* cristalisată în expresia: *a rămas de rîsa lumei.*

saccus, ûs ieste spanioleşte *saco* m. şi *saca* f.

floccus se află franţuzeşte şi sub forma *floche* feminină (Cihac).

cuneus se află spanioleşte şi sub forma *cuño* masc. şi *cuña* fem.

ramus se află sub forma *rama* fem. în italienește, spaniolește și provențală.

puteus se află în italienește sub forma *pozzo* masculină și sub forma *pozza* feminină.

circus ieste în spaniolește sub forma *cerco* și *cerca*, tot așa la Portughejĭ; în alte limbĭ ca franțuzește ie masculin.

cippus se află la spaniolĭ sub formele *cepo* și *cepa*.

Toate aceste exemple precum și altele, cari se pot vedea în tabel, ne arată că cuvintele aceste au fost neutre din latina populară și de acea au avut întocmai aceiașĭ soartă în limbele romanice.

4. Despre masculinele trecute la feminin și înlocuirea finalei *o* prin *a* la Decl. II și IV dăm aceiașĭ explicare ca și pentru neutre. Decĭ și la aceste cuvinte unele limbĭ au păstrat forma neutră plurală ca feminină pierzînd pe cea de la singurit. Și în această privință nu se află potrivire între limbele romanice, în unele se află forma masculină numaĭ, în altele numaĭ cea feminină și în altele în sfîrșit și una și alta. Așa dar din nou vedem întărită idea că desfacerea genuluĭ neutru de abia se începuse în latina populară.

5. Despre masculinele Declinarei III-a din latina clasică trecute la feminiu observăm următoarele:

Forma românească *floare*, de și se deosebește la gen de latina clasică, se potrivește însе cu genul din toate celelalte limbĭ romanice afară de italiana nouă; dar în italiana vechie ierà tot de genul feminin ca și la noi; masculinizarea lui din italiana nouă poate ie provocată de înriurirea latinei clasice cultivată de Italienĭ.

Grupa de substantive în *or*, *oris* a dat în spaniola vechie forme comune (Diez), în franțuzește și în românește avem forme feminine, în portughezește formele: *calor*, *humor*, *ardor*, *amor* sînt masculine

afară de monosilabele *côr=color* și *dôr=dolor*, la cari se numeră și *flôr* (despre care am vorbit mai sus) sînt feminine *) în italienește sînt formele masculine. Cel mai natural lucru ni se pare a presupune că în latina populară ierau comune.

Tot comune trebue să fi fost: *pons, sal, linter* (sau trebue să presupunem o formă *lunter*), *funis* cum ni arată tabelul căcĭ le aflăm în unele limbĭ masculine în altele feminine.

Pentru *linter* chiar în latinește clasic se află forma *lintris, is* femininĕ.

Forma *funis* se află femininĕ la *Lucretius*.

Noi credem că așa a fost cu toate masculinele trecute la feminin, dacă nu cumva ieste o altă explicare în analogiĭ.

In privința genului masculin ne credem îndreptățiți a admite că în loc de multe masculine clasice ierau neutre în limba latină populară. Ca dovadă la aceasta, pe lîngă cele spuse, ieste și ființarea formelor neutre alăturea cu cele masculine la scriitoriĭ latinĭ. Din tabel se vede că se află *alveum* pe lîngă *alveus*; *fusum* pe lîngă *fusus*; *sinum* p. l. *sinus*; *carrum* p. l. *carrus*; *joca, jocorum* p. l. *joci, jocorum*; *loca, locorum* p. l. *loci, locorum*. Acest fenomen îl presupunem noi mai întins în latina populară. Despre trecerea la feminin a masculinelor de a doua declinare am aratat cum o subordinăm acestuĭ fenomen. La a III-a Declinare multe din cele ce ierau masculine în latina clasică trebue să fi fost comune în latina populară, precum se și găsesc unele în autoriĭ bunĭ.

---

*) F. S. Constancio, D. M.

Capitolul al III-lea.

TABELUL IV.

§ I. *Feminine latineşti cari şi-au schimbat genul în româneşte.*

DECLINAREA I.

1. Feminine cari au trecut la masculin.

spina; pe lîngă această formă mai ĭeste şi o alta pe a IV Declinare tot femininā: *spinus, ûs*; *spin* Rom.; *spino* m. *spina* f. It.; *espino, espina* Cat. Sp. Prov.; *espinho, espinha,* Port; *épine* Fr. f.

tilia; *teiŭ* Rom.; *tiglio* It. m; *tilo* Sp. m; *teile, teille* Fr. v. f.

2. Feminine cari au trecut la neutru.

palea; *paiŭ* Rom.; *paglia* It.; *paja* Sp.; *palha* Port; *palla* Cat.; *palha, pailha, pailla* Prov; *paille* Fr.

spica; dar mai ĭeste şi forma *spicus* şi *spicum*; *spic* Rom.; *spica, spiga* It.; *espiga* Cat. Sp. Port.; *espic, espiga* Prov.; *épi* Fr. m.

DECLINAREA II.

Feminine cari au trecut la masculin.

carpinus; *carpăn* Rom.; *carpino, carpine* It. m.; *carpe* Sp. m; *charme* Fr.

cerrus; *cer* Rom.; *cerro* It.; *cerre* Fr.

cornus; *corn* Rom. Toate celelalte forme romanice date de Dl. Cihac, sînt de la alte forme latine, pe cari le însamnă anume.

fagus; *fag* Rom.; *fag, fau* Sicil; *fo* Lomb; *fau* Prov. Grison; *fau* Fr. v. *faggio* It. Cat; *haya* Sp.; *faia* Port. Prov; *fage* Fr. v.

fraxinus; *frasin* Rom.; *frassino* It.; *fresno* Sp.; *freixo, frexo* Port.; *fraise, fraisne* Prov. *fraisne* Fr. v.

laurus; *laur* Rom.; *lauro, alloro* It.; *lauro* Cat. Sp. v; *louro* Port.; *lauro* Prov.

persicus; *piersic* Rom.; *persico, pesco* It.; *pejego* Sp; *pecher* Fr.

pinus; *pin* Rom.; *chin* Maced. și Mold. popular; *pino* It. Sp.; *pinho* Port.; *pi* Cat.; *pin, pinhe* Prov. *pin* Fr.

pomus; *pom* Rom.

prunus; *prun* Rom.; *prugno* It.; celelalte forme date de Dl. Cihac, presupun un tip *prunerus*.

rubus; *rug* Rom.; *rogo, rovo* It.; *rubo* Sp. Port.

sabucus; această formă se găsește masculină la medicul Serenus Sammonicus, neutră la medicul Scribonius Largus: *sabucum, i*, dar există *sambucus, i* feminin la Plinius; *soc* Rom.; *sambuco* It.; *sabuco, sahuco, sauco* Sp; *sabugo* Port.; *sauc* Cat.; *sauc, sambuc, sambuc* Prov.

sorbus; *sorb* Rom.; *sorbo* It.; *sorbo* Port.; celelalte forme romanice nu-s de la *sorbus*.

ulmus; *ulm* Rom.; *olmo* It. Sp.; *olmo, ulmo* Port.; *olm* Cat.; *olm, olme* Prov; *orme* Fr.

Nota. Feminine trecute la neutru nu există.

DECLINAREA III.

Feminine cari au trecut la masculin.

arbor; *arbure, arbore* Rom.; *arbore* Maced.; *albero, arbero* It. com.; *arbol* Sp. f.; *arvol, arvor, arvoro* Port. f.; *arbre, albre* Prov. f.; *arbre* Fr. m.

stirps; arhaic ĭeste înse și masculin (Cicero, Vergilius); *stirp* sing. se întrebuințează nu-

mai în limbajul botanic popular: *stirp negru* de care țăranii se servesc pentru a face mături (Cihac).

Nota. Feminine trecute la neutru nu există.

DECLINAREA IV.

1. Feminine cari au trecut la masculin.

spinus. Vezi Decl. I din acest tabel.

2. Feminine cari au trecut la neutru.

acus; *ac* Rom. la plural *ace* și *acuri*; *ago* It.

Observații.

1. Asupra cuvintelor de la Declinarea I-a avem de spus că prefacerile din feminine în masculine cu schimbarea de finală chiar, ca la *spina*, *tilia* trebue să fie numai aparente; noi presupunem pentru latina populară forme neutre. Din punctul de vedere al limbei romîne am putea să presupunem și forme masculine.

La femininele trecute în românește la neutru ca *palea* și *spica* pentru rațiuni fonetice nici nu poate fi vorba de alt gen de cît de cel neutru, care trebue să fi existat în latina populară, *spicum* chiar se găsește în latina clasică.

2. In privința femininelor de la a doua trecute în românește la masculin trebue să spunem că numele de arbori trebue să fi trecut la alt gen din pricina finalei. Din aceste nume de arbori se află și neutre așa *sabucum*, care credem că a străbătut în latina clasică din cea populară.

3. La Decl. a III-a sînt feminine cari au trecut la masculin dar numai două. *Arbor* a trecut la masculin sub înriurirea numelor de arbori de la Decl. II-a.

4. La a IV-a Decl. avem iarăși două cuvinte: *spicus* și *acus*. Despre spin s'a vorbit în observația 1. Pentru *acus* iarăși presupunem o formă neutră care s'a păstrat în românește.

§ II. Cum se află genul feminin în celelalte limbi romanice?

Numele feminine de la Decl. I-a, trecute în româ-

neşte la masculin orĭ la neutru trebue presupuse după limbele romanice ca neutre în latina populară, căci le aflăm cu amîndouă genurile în aceia-şĭ limbă orĭ în unele masculine şi în altele feminine.

La declinarea a II-a, cît priveşte numele de arborĭ în *us*, le aflăm trecute la masculin în toate limbele romanice, cum se vede în tabel, numai *jèble* şi *ebène* sînt feminine franţuzeşte. Dar *ebène* trebue să fie nou, de vreme ce nu are pe *b* între vocale schimbat în *v* orĭ chiar căzut. *Jèble* trebue să aibă şi ĭel o explicaţie (poate finala e mut a fost causa acestei schimbărĭ de gen).

Fiind că fenomenul acesta ĭe atît de general, sîntem în drept de a admite, că s'a întîmplat încă din latina populară.

Cuvîntul *arbor* sub înriurirea numelor de arborĭ s'a făcut şi ĭel masculin în toate limbele romanice şi trebue să fi fost masculin şi în latina populară.

Despre *spinus* am spus dejà că trebue să fi fost neutru în latina populară.

Acus s'a păstrat numai la Italienĭ ca masculin, formele româneştĭ ne dau însă dreptul de a-l crede neutru în latina populară. Forma *aiguille* feminină ar fi o dovadă, că în franţuzeşte primitiv a fost o formă feminină din neutrul îmmulţit, care a avut ca derivată forma feminină *aiguille*.

Capitolul al IV-lea.

TABELUL V.

Substantive latineştĭ comune.

bos; *bou* Rom. m; *bue*, plur. *buoi* şi *bove* It; *buei, buey* (*boi, boy*) Sp; *boi* Port; *bueu, bou, buou, bov* Prov; *bouef* Fr.

callis m. la Varro, f. la Ammianus Marcellinus;

cale Rom. f.; *calle* m. *calla* f. It. Istr; *calle* Sp. f.; *calhe* Port. f.

dies la sing. masc. şi fem., la plural totdeauna masculin; *zi* Rom. f.; sub înfluinţa căruia şi numele zilelor: *Luni* = *Lunae*, *Marţi* = *Martis*, *Miercuri* = *Mercuri* (din *Mercurii*), *Joi* = *Jovis*, *Vineri* = *Veneris* (singurele urme de genitiv la substantive) în româneşte s'au făcut feminine; în celelalte limbi romanice *dies* fiind masculin au rămas masculine şi numele zilelor: *dì* It. m.; *dia* Sp. Port. Cat. Prov. m.; *gi* Grizon m.

funis; Vezi Tab. III. Dec III. 1.

hostis; masc. în legea celor XII table, la *Cicero*, *Plautus*, *Varro*, fem. la *Terentius*, *Livius*, *Ovidius*, *Quintilianus*; *oaste* Rom. f.; *osta* Istr.; *oste* It. m. şi f.; *hoste* Sp. v. Port. m; *hueste* Sp. nou. m.; *host*, *ost* Cat. v. Prov. f.; *ost* Fr. v. m. şi f.

linter; Vezi Tab. III. Decl. III. 1.

margo; m. şi f. la poetul *Statius* şi la gramaticul *Priscianus*; *margine* Rom; *margine* It. f.; noi am găsit şi forma *margo* masculină; *margen* Sp. f.; *margem* Port. f.; *marge* Cat. Prov. Fr. f.

palumbes; ieste şi forma *palumbus*; *porumb* Rom. m.; *palombo* It.: *palombo*, *a* Sp.; *pombo*, *a* Port; *palombe* Fr.

parens; *părinte* Rom. m.; *parente* It. Port: *pariente* Sp; *parent* Cat; *parent* Fr.

serpens; *şerpe* Rom. m.; *serpe*, *serpente* It; *sierpe* f. *sierpente* f. Sp; *serp* Cat; *serpent*, *serpen*, *serp* Prov; *serpe*, *serpant* Fr. v; *serpent* Fr. nou.

Observaţiĭ.

In acest tabel am pus unele substantive, cari ĭerau în latina clasică chiar comune ca: *bos*, *parens*, *serpens* şi altele, cari se află la unii scriitorĭ masculine la alţiĭ feminine.

Cel maĭ firesc lucru a fost, că aceste cuvinte să rămîe în unele limbĭ romanice masculine în altele feminine şi în observaţiile de maĭ nainte am arătat că numărul comunelor trebue să fi fost mult mai mare în latina populară de cît în cea clasică. Intre altele amintesc că grupa substantivelor în *or*, *oris*, cari în latîna clasică ĭerau masculine, trebuesc presupuse comune pentru a explică formele feminine romanice.

Capitolul al V-lea.

INCHEERE.

Ca rezultat al cercetărilor de faţă credem următoarele fapte bine stabilite:

In latina populară ierau multe neutre, cari corespundeau cu forme masculine orĭ feminine clasice; desfacerea acestui gen de abià se începuse în latina populară.

In limbele romanice s'a păstrat genul neutru destul de lung timp în fie-care, apoi a suferit prefaceri. La Romînĭ, Italienĭ şi Elveţieniĭ cari vorbesc romauntsch au rămas urme însemnate de neutre; chiar pănă a-zĭ se prezintă forme neutre. La Spaniolĭ, Portugheji, Proveţalĭ şi Francejĭ neutrul s'a pierdut de tot. La unele cuvinte, după limbĭ s'au pastrat două forme, una masculină şi alta feminină, la altele numaĭ cîte una.

Prefacerile masculinelor în feminine şi vice-versa se explică orĭ prin influinţa finalelor orĭ prin acea că în latina populară ĭerau comune.

Studiul limbeĭ romîne poate luminà în multe privinţĭ fenomene romanice, cari se află mai mult sau maĭ puţin mascate orĭ rudimentare.

Văzută de noi { Decan: I. CARAGIANI
A. VIZANTI
Prof. de limba şi literatura Română

BIBLIOTECA UNIVERSITĂŢII

1960
1985
BCU IASI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

IAȘI
30 MAI. 1940

BCU IAȘI/CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY